مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

۲۰۲۵/۰۲/۲۵

د جورج فوستر یون لیک: له بنګاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۲۵)

په اته ویشتمي نېټي له لمر ختلو مخکي د قافلي له بدرګه ډلي سره یو ځای سوو. موږ له ډکي Dickah ووتلو او اووهٔ کاسه لیرې د بیسولي Bissouly کلي ته نېږدې مو څکه توقف وکړ چې خپل کالي او ځانونه چې له سهاره تر دې دمه د باران په اوبو کي خیشته سوي ول وچ کړو. کله چې بېرته وخوځېدو د تکي توري شپې د توري تررمی په دلیل او د اوبو بهیر چې یو ناڅاپه له باران وروسته د غرونو له منځه راپورته کېدهٔ او په ډېر قوت سره یې مخ په ځوږ غرمبهاری جوړ کړی وو او لویې لویې ډبري یې له ځان سره راوړې نو د آسماني تندر په شان به یې لوړ غږونه جوړ کړل؛ دغه حالت موږ له سختو ننګونو سره مخامخ کړو. نیمایي شپه سوه، تورو وریځو آسمان نیولی وو او د اوبو د شرشر غږ هري خوا ته خپور وو، دغه حالت په ما کي هم ویره او هم تحسین راپاراوهٔ او د طبیعت د بنکلا عظمت ته مي په زړنو سترګو کتل.

کله چې سیند ته نېږدې سوو ګورو چې سیند د باران له کبله پراخ سوی دئ؛ زموږ د ډلي مشر د خپلو مېړمنو له منځه خپله غوره مېرمن تر ټولو مخکي سیند ته واستوله. هغهٔ غوښتل چې مېرمن یې د ډلي تر اغېز لاندي راڼهٔ سي. سره له دې چې مېرمن پر یوهٔ غښتلي آس باندي سپره وه خو په مجردې چې د سیند په اوبو ننوتله د اوبو بهیر په چټکی له ځان سره یوړه او ډوبه سوه. دا پېښه ددې لامل سوه چې موږ ټول یو ناڅاپه توقف وکړو او زموږ د ډلي مشر یې زښت ډیر وارخطا کړ، نوموړی لاندي پر ځمکه راغوځار سو او د خپلي معشوقي په برخلیک یې ساندي پیل کړې. سپیده دم مهال وو چې د هغي جسد د سیند پر غاړه چې ختو پوښلي وو وموندل سو. له مناسبو تشریفاتو وروسته د هغي جسد خاورو ته وسپارل سو او دا مهال چې د سیند اوبهٔ لږ او پسور یې لنډ سوی وو، موږ له سیند څخه واوښتلو.

په نههٔ ویشتمي نېټي دولس کاسه لیرې جلال آباد [1] ته چې یو وخت ډیر لوی ښار وو او اوس وران ویجاړ ښار دئ ورسېدو، له ورانیو سره سره بیا هم دې ښار ته تګ راتګ دوام لري. دلته یو عام بازار سته او په ګاونډ سیمه کي یې

---

[1] - د اټک سیند ددې ښار د شمال په شاوخوا دوه مایلی کي بهېږي. - لیکوال [د ژباړونکي یادداشت : لیکوال لا تر دې ځایه یعني په جلال آباد کي د کابل سیند د اټک سیند په نوم یادوي.]

The Attock river runs about two miles to the northward of the town{Volume II page 60, PDF format both volumes combined page 403 Footnote}

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

خام شکر تولیدیږي. دا سیمه پرون پراخه او حاصلخیزه وه خو نن عامه لاره یې له یوې وچې بیدیا څخه چې غونډۍ غونډۍ لري تېرېږي.

په دېرشمي نېټې اتـۀ کاسه لېـرې د بالاباغ کلي ته ورسېـدو.

په یو دېرشمي نېـټې لس کاسه لېـرې د گندمک کلي ته ورسېـدو؛ د گندمک د ختیځ په درې مایلی کې له یوۀ کوچني سیند څخه واوښتو، دا سیند مخ په سویل یا د ښي لاس خوا ته بهېدۀ همدلته له خښتو جوړ د یوۀ پلـۀ د پاتي شونو نښې لېـدل کېـدلې. هوا دلته مخکې توده وه خو یو ناڅاپه سره سوه؛ دغه بدلون د اقلیم له کبله نـۀ وو خو مسافرانو ویل چې دا ددې سیمې یوه خاصه ځانگړتیا ده. له دې سیمې څخه زموږ لنډې کتنې راته اجازه رانه کړه چې د هوا د داسې چټک بدلون په هکله څېـړنه وکړم، زما د لارې هیڅ یوۀ هملاري بدرگه ملگري چې ټول په دغو لارو کې بلد کسان ول ونـۀ سوای کولی چې یو معقول دلیل وړاندې کړي. زما په فکر د آسیا مسافران اغلب د گټو، هوساینې او کله ناکله د مذهبي دلایلو پر بنسټ سفرونه کوي. په ندرت پېښېـږي چې د علم حاصلول او یا لذت دې هغوی کوم لیرې ځای ته په سفر بوځي؛ هغوی له یوۀ ځایه بل ځای ته پرته له کوم ضرورته نـۀ ځي. هغوی په بازارونو کې د اجناسو له قیمتونو ډېر ښـۀ خبر دي خو نـۀ پوهېـږي چې سیمه سړه ده که توده او په دې هکله له چا پوښتنه هم نـۀ کوي. د گندمک د کلي تر څنگ یوه سپینه تیږه ده چې د فیل ککرۍ ته ورته ده او دا هماغه شی ده چې پارسي ژبې ورته (سنگ سفید) [2] وایي. ددې سیمې هوا حتماً نایتروجني ذرات لري؛ له دې چې زما د بدن پوستکی چې د هوا په معرض کې واقع وو په یوې سپینې مادې وپوښل سو چې تریو خوند یې درلود او په چټکی سره یې زما د پوستکي پرمخ خراښکي پیدا کړې.

د آگست په لومړۍ نېـټه لس کاسه لېـرې په (بره کاو Baracow) کې وو چې یوه شگلنه او متروکه دره ده. د بدرگې افسر چې له خپلو سپرو سره کابل ته روان وو، زموږ ډله چې شمېـر مو لږ وو، یوازې پرېښـوده. موږ د ماسپښین په تودوخه کې په (جگید الي Jaggid Ali) کې پاتي سوو او زما په فکر دلته یوازې یو کوږ او څو ونې وې او ویل کېـږي چې دلته باد د ټول کال په اوږدو کې په شدت چلېـږي. د باد دغه څواک زموږ د حضور پر مهال ضعیف نـۀ سو، که دا د باد معموله چټکتیا وي او که زموږ په عصر کې ایولوس Aeolus ژوندی وای نو داده یم چې د جگید الي سیمه به یې د خپلو سیمه ییزو پېښو لپاره د یوې پېښې لپاره غوره کړې وای. فکر کوم چې زما د خبرو په ترڅ کې د نور محمد څرک درڅخه ورک سوی دئ؛ نور محمد له ځان سره انگېـرلي ول چې گټې زما روپۍ خرڅې سوي دي او یا نوره ورسره مرسته نه کوم نو ځکه یې د یوې مودې لپاره له ماسره سوړ چلند درلود داسې چې ان تقریباً سپکې سپورې یې راته ویلې. سره له دې چې مخکې یې ویلي ول چې سرښندویه مسلمانان هیڅکله یوازې نه پاتي کېـږي که د آس له پلورونکي او زما له خصوصي روپیو څخه یې پور نـۀ وای کړی نو په ډېرو اندېښنو کې به ډوب وای.

د آگست په دوهمه مو د شنـۀ سهار په دریو بجو سفر پیل کړ، بالاخره یوې ستوغې درې ته ورسېـدو؛ دا دره د (بره کاو Baracow) یو اړخ جوړوي، موږ د پورته کېـدلو په حال کې وو چې زما د کچرې د سینې تسمې و شلېـدلې؛ په دې سره زه، زما کچره او زما کڅوړې په چټکې سره لاندې د درې بیخ ته کولې سو او وښوییدو. د کولیدلو په همدې حال کې وم چې د مرستې لپاره مې په لوړ غږ چیغې کړې خو هر څوک په خپلو جالبو کارونو بوخت وو او چا زما

---

[2] - Sung Suffede : سنگ سفید په پارسي کې سپینه تیږه ده. - لیکوال

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنېزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

چيغې وانـهٔ وريدلې. که په دې اثنا کې نور محمد زما له څنګه نـهٔ تـېريدای او په زاری مې ورڅخه د مرستې غوښتنه نه وای کړې نو زما وضعيت به ډير خراب سوی وای. نور محمد له يوهٔ اوږد مکث او ورسره د ډيرې درندې ښکنځلې له ويلو وروسته ودريد او ما دا ټول وزغمل. وروسته يې راسره مرسته وکړه چې خپله کچره، خپلې کڅوړې او د کچرې وسايل راټول او وخوځېدم. د توندو خبرو په لړ کې ول چې د نور محمد په غير عادلانه کړو وړو او زما پر بد چانسی باندې مو خبرې کېدلې چې متوجه سوو له اصلي لارې څخه منحرف سوي يو. خو زموږ ټولو ګډه ويره په چټکی زموږ پر مخکينی نارضايتی او خوابدی غالبه سوه او موږ يې د سمې لارې په موندلو سره يو بل سره راټول کړو؛ له ډيرو هڅو وروسته مو اصلي لاره وموندله.

د اتو مايلو په واټن د ډبرينو غرونو له ټولګې څخه چې څو دَرې يې هم درلودلې تـېر سوو او يوې لويې دښتې ته ورسېـدو چې په اوبو ډکه وه او شاو خواته يې کلي پراتـهٔ ول. د کابل سيند د همدغې دښتې له منځه تـېرېږي او د ښار د سويل په څلور يا پينځه مايلی کې له خښتو جوړ يو پُل [3] هم سته. پلازمينې ته په نـېږدې کېدلو سره موږ د شخصي تزئيناتو د فعالي صحنې شاهدان وو، خو دا تزئينات د اروپا له تزئيناتو څخه توپير درلود. يو مسلمان ددې پر ځای چې خپل د سر ويښتانو باندې د ويښتانو د شکل ورکولو پودر وکاروي او خپلې څنې سمې کړي خپل د سر ويښتان په ډير ځير لنډوي او ددې پر ځای چې په دې باور سي چې سمبال او منظم مخ او څـېره د ښکلا څرګندويه ده خپل ظاهر او ان خپله آبرو د خپلې ږيرې په اندازې په څرنګوالي باندې سنجوي. په دې هېـواد کې په ږيره باندې قسم خوړل کومه عجيبه خبره نـهٔ ده؛ که چا ته (بد ريش) يا (بد ږيری) [4] وويل سي دا يوه ډيره ترخه او سپکه خبره ده. خو له دې سره سره لا تر اوسه د مسلمانانو په منځ کې په ځانګړې توګه د ږيرې د سينګار په اړه د کوچنيو ږيرو کمی يا لړوالی نـهٔ سته، کيدای سي هغوی ماريچل يا پوماد ديواين پودر Marechale or Pomade devine powder ونـهٔ کاروي خو خپله ږيره په خپله خوښه په ګڼو ډولونو لنډوي. که له طبيعي رنګ څخه يې راضي نـهٔ وي نو په تور ځلاند رنګ [5] يې رنګوي چې تر اوږدې مودې پورې يې رنګ پاتې کېږي. ما له ځان سره وانګېرل چې ښايي سبا ورځ به نور محمد ونـهٔ ګورم نو د هغه د شخصيت د تللو / وزن کولو لپاره مې خپله وروستی هڅه وکړه. له هغه مې وغوښتل چې د خپل پور د ورکړې نـېټه دې وټاکي چې د پينځو شيلينګو په اندازې د پيسو يوه منصفانه اندازه وه. هغـهٔ دې خبرې ته چنداني لېـوالتيا ښکاره نـهٔ کړه چې ګڼې سړک د حساب د تصفيې لپاره مناسب ځای نـهٔ دئ او تکل يې درلود چې دا کار به وروسته وکړي.

ماسپښين مهال وو چې له پينځلس کاسه مزل وروسته د **افغان د امپراتورۍ** پلازمينې کابل ته ورسېـدم. [6] له ډېرې پلټنې وروسته مې يو ګورجي سړی پيدا کړ چې په کشمير کې مې د هغـهٔ له يوهٔ هېـوادوال څخه يو معرفت ليک راوړی وو. د ليک له لوستلو وروسته يې خپل نيمايي آپارتمان راسره شريک کړ وړانديز يې وکړ چې بله هره هغه مرسته به

[3] - د بيرامي Bayramy په نوم يادېږي. ليکوال. دا د بګراميو پُل دئ – ژ

[4] - فارسيان، افغانان او اکثر اصيل توركان د ږيرو پرېښودل هڅوي حال دا چې له پټهانانو په استثناء هندي مسلمانان ږيره خريي. - ليکوال

[5] - په دې رنګ کې نيل او د عاج د ونې پاڼې ګډې دي.- ليکوال

[6] - In the evening I arrived at Kabul, fifteen cosses, the capital of the Afghan empire ; and, after a long search, found a Georgian, for whom I had brought a letter of introduction , from his countryman at Kashmire ; having read the letter, he made me an offer of half his apartment, and such assistance as a stranger might need . {Volume II page 64, PDF format both volumes combined page 407 }

راسره وکړي چې يو مسافر ورته اړتيا لري. دغه وړانديز مې له څون او ځار پرته ومانه او په چټکۍ سره د ګورجي بګدافير Bagdafir and the Georgian او ارمني په ډله کې چې مخکې مې ورته نغوته وکړه ولېږدول سوم چې له پېښوره تر کابله پورې يې اورد مزل کړی وو. زما کوربه په يوه کاروانسرای کې ژوند کاوه، دغه کاروانسرى د يوه باندني سوداګر له پلوه جوړ سوی وو او د خپل ژوند شل کاله يې په کابل کې تېر کړي ول. زما لومړنی کار دا وو چې دځ ته د خپلې کتبي حوالي بد حالت روښانه کړم؛ هغه خپل سر وښوراوه او ويې ويل چې په دې حوالې کې خو هېڅ شی نـهٔ ليدل کېږي؛ دا به غير منطقي وي که دا فکر وکړو چې څوک به پر ځان وړيا تاوان وګالي او دا حواله به واخلي. هغـهٔ وويل چې د کابل سوداګر د هندوستان د سوداګرو په پرتلې په راکړې ورکړې کې بيل ډول چلند لري او د پيسو په ورکړه کې حتی په هغو مواقعو کې چې مشخص صلاحيت او اختيار ولري د پيسو ورکړه ورته به ګرانه وي؛ نامشخص صلاحيت او اختيار خو په ځای پرېږده. ددې استدلال صحت په بله ورځ تأييد سو ځکه هېڅ سوداګر چې ورته مراجعه سوې وه حتی چې يوه سول چې د کاغذ پر مخ پرداخت وجود لري خو بيا يې هم د هغـهٔ د شفر د خلاصولو لپاره کومه هڅه ونـهٔ کړه. دغې پېښې زما پر راتلونکي پرمختګ د پام وړ اغيزه وکړه؛ زه دارېدم چې کابل کې تر هغو تر نظارت لاندې ونـهٔ نيول سم ترڅو کوم معتبر سند ورته پيدا کړم. په دې لړ کې يوه بله ټکه راباندې راولوېدله چې لږ اهميت يې درلود او کولی سي ددې ځای يوه دوديزه ځانګړتيا راوښيي چې د يادولو وړ ده.

کچرې والا چې له پېښور څخه يې له ما سره سفر کړی وو تورن کړم چې په لاره کې مې ورته تقلبي روپۍ ورکړې ده او غوښتل يې چې بدله يې کړم. هغه مخکې ددې سکې په اړه چې کوم مسافر ورته ورکړې وه خپل ترديد ښکاره کړی وو او له ما څخه يې ددې ستونزې د حل لپاره د مرستې غوښتنه کړې وه. کله چې ما ورته حقيقت ووايـهٔ او ددې بې شرمه فريب هڅه مې محکومه کړه، هلک چې عمر يې له شپاړلسو کلونو لږ نـهٔ وو، په ډېرې سپين سترګی راته وويل چې سکوت وکړم او پيسې ورکړم که نه له ما څخه به قاضي ته مضاعف شکايت وکړي او قسم يې وخوړ چې وبـهٔ وايي چې د کچرې د کرايي هېڅ يوه برخه دې نـهٔ ده ورکړې؛ حال دا چې دی په خپله شاهد وو چې د کرايي نيمايي په پېښور کې ورکړل سوې وه. ددې هلک ځواني او جسارت راته ټکان راکړ نو په چټکۍ مې لاس خپلې کڅوړې ته يووړ چې نوره مخه يې ونيسم، خو بګدافير چې زموږ خبرې يې اوريدلې وې تينګار وکړ چې د قاضي له دستور پرته هيڅ پيسې ورته ورنـهٔ کړم. دوی محکمې ته لاړل؛ کچرې والا هلک د خپلې ادعا د اثبات لپاره پرته له دې چې کومه وجداني ناراحتي ورباندې راسي قسم وخوړ او بګدافير د سترګو په رپ کې پيسې ور اداء کړې. ورپسې بګدافير په خپل ټټر باندې صليب کش کړ او ما ته يې مبارکي راکړه چې د يوهٔ ځوان شيطان له منګولو څخه په آسانه خلاص سوم.

نوربيا

فکر کوم چې دباندې په آزادې هوا کې...

قدرمنو لوستونکو! د بناعلي رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ